

TRANSCRIPT (AUDIO)

Z: Dobrý den, vážení posluchači! U mikrofonu vás vítá Zsolt Kovacs. Na dnešního hosta se v tomto předvánočním čase obzvlášť těším. Je jím folkloristka místního muzea, doktorka Edit Molnárová, se kterou si budeme povídat o vánočních zvycích. Paní doktorko, vítejte!

E: Dobrý podvečer! Jsem velmi ráda za vaše pozvání. S potěšením si s vámi popovídám o maďarských vánočních tradicích.

Z: Tak tedy, co se odehrávalo v Transylvánii kolem vánoc?

E: V období mezi vánoci a Třemi králi se všechno zklidnilo, rodina se sešla dohromady. Na transylvánském venkově chodily děti a omladina na koledu. Zpívaly písně ['*kántálás*'], hrály vánoční příběh o Ježíškovi ['*betlehemezés*'] nebo předváděly prastarou tradici zvanou '*regölés*'.

Z: Vezměme to hezky popořádku. Co znamenal '*kántálás*'?

E: Jedná se o skupinu zpěváků koled, kteří obcházejí jednotlivá stavení. Většinou je hospodáři zvali dovnitř, aby zazpívali celé rodině. Texty transylvánských koled mají různé náměty. Většina z nich ale opěvuje legendu o narození Krista ve stáji v Betlémě. Po vystoupení zpravidla hospodář nabídl zpěvákům makové nebo ořechové rohlíčky a svažené víno. Koleda začínala většinou hned po poledni, aby se mohly zúčastnit i ty nejmenší děti. Později pokračovala omladina. Večer převzali pomyslné žezlo dospělí a manželské páry. Tato tradice je na venkově stále živá. Dědina od dědiny se jednotlivé koledy odlišují.

Z: A co '*betlehemezés*'? Mohla byste našim posluchačům stručně popsat tuto tradici?

E: Dramatizace legendy o narození Páně je v Transylvánii stále populární. O vánocích obcházejí mladíci dům od domu s betlémem a hrají legendu o Ježíškovi. Příběh obvykle obsahuje i některé legrační prvky, jako například postavu nahluclého pastýře. Těmto pastýřským hrám se říká *pastorála* neboli ('*pásztorjáték*'). První písemné zmínky o nich pocházejí z období kolem roku 1600. Tato tradice se dodržuje v obcích v Sikulsku ve východní Transylvánii nebo v moldavské oblasti, kde žije menšina csángů. Ráda bych zmínila záslušnou práci amatérských folklorních souborů, které se tuto tradici snaží udržet naživu.

Z: To je velmi zajímavé! Jsou v tomto regionu nějaké další staré tradice?

E: Ano, například '*regölés*'. Pojem '*regös*' označuje potulného zpěváka, takového středověkého minesengra, který putoval od města k městu a vydělával si zpěvem na živobytí. Texty těchto písní často obsahují prastará zaříkadla. Víte, oni věřili, že to co zpívají, se stane. Pěvci byli oděni do zvířecí kožešiny a měli písťalu vyrobenou z hliněného džbánu a hůl. Chodili dům od domu. Na svůj hudební nástroj nehráli žádné melodie, jen rytmicky doprovázeli své písně. Zpěvem vyjadřovali každému jednotlivci z obyvatel stavení přání dobrého zdraví, bohatství a štědré úrody v novém roce. Domníváme se, že slovo '*regölés*' je ugrofinského původu a části nápěvů, které se opakují stále dokola, nesou prvky šamanismu, odkazují na trans a extázi, do níž staří pěvci *regös* upadali. Tyto maďarské koledy ještě můžete sporadicky zaslechnout v odlehlých oblastech kolem vánoc.

Z: Paní doktorko, děkuji za váš barvitý popis těchto nádherných tradic. A vám, milí posluchači, děkuji za pozornost a budu se s vámi těšit na slyšenou zase za týden! Pokud se vám dnešní rozhovor líbil, napište nám!

Přeloženo volně z:

<https://cafebabel.com/en/article/hungarian-christmas-folk-traditions-5ae0054cf723b35a145dde25/>

<https://eng.polgariszemle.hu/current-publication/142-living-traditions/899-hungarian-folk-customsand-traditions>

<https://budapestbeacon.com/how-hungarians-celebrate-christmas-part-1/>